

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:	
Helyben:	Vidékre küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . . — .	Fél évre . . . 8 . . . — .
Negyed évre . . . 2 . . . 50 .	Negyed évre . . . 4 . . . — .
Egy órá . . . 1 . . . — .	Egy órá . . . 1 . . . 70 .
Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többnapos megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

LEVÉL

a régi hajdu becsületről.

Irta: **Ifjabb Móricz Pál.**

Bizakodom, hogy a régi hajdu becsületet talán még sem sikerült örökre elhantolni Dégenfeld József főispánéknak; noha ugyan utóljára jutott ez a régi hajdu becsület, a melyet a vármegyeház tanácsstermében annyiszor gyaláztak torlatlanul.

Mégis bizakodom, hogy a régi hajdu becsületet nem sikerült kiirtaniok a rabszolgaság pártosainak. Bizakodom, hogy a rendszer szemet hullámai nem remették el azt örökre; mert hisz megnyilvánult ez a régi hajdu becsület az utóbbi országos képviselő választásokkor is; tehát hihetetlen, hogy független népnek a vármegyei megbízottjai más fából volnának faragva és ne ösmernék, ne ápolnák, ne becsülnék, ne követnék a régi hajdu becsületet, mely a Bocskaiak, Rákócziak becsületével, küzdésével forrott össze. Sőt bizakodom én, hogy még a gyökeres származásu virilisek egyrészenek a lelkében is ott rejtőzik a régi hajdu becsületnek a szikrája; mert ha ez nem így volna; akkor ez a megye nem érdemes többé

a hajdu névre, akkor más sorsot, más elbánást nem érdemel, mint ahogy a jelenlegi rendszer kezelte, mely szemétdombokból emelt Hajdumegyének határdombokat, a melyen a szolgálalekütség, a szegyenletes meghunyászkodás és megalkuvás elődi tökindája oly szépségesen virult.

Ámde él még a régi hajdu becsület és itt az alkalom, hogy a vármegyei tisztújításkor ragyogtassuk is azt. Ha ma diadalt nem aratunk, diadalt fogunk aratni holnap; de megverve mi nem lehetünk soha; hisz a régi hajdu becsület nevében olyan rendszer ellen harcolunk, mely miatt a támogató is szegyenkednek; hisz még közülök is, a leghitványabbnak is ott rejtőzik lelkében az önvád, a szégyen, hogy kéttarisznyás a hite, hogy osztrák rabság párti; mert az önérdék fölfele helyezi az édes hazánk érdekének.

Hajdumegyei testvérek! Megyebizottsági tagok! Függetlenségi vezetők és hivek! A régi hajdu becsület nevében és megóvása érdekében ajánlom tehát lelketekbe, szivetekbe Wessprémy István kiváló elvtársunknak, vármegyei bizotts. tagnak lapunk szerdai számában hozzatok intézett »Meghívó«-ját,

melyben ker, felhi titeket, hogy decz. 10-én d. e. 9 órakor itt Debreczenben a függ. kör helyiségében gyűljetek össze, hogy a mérkőzés előtt szervezzük a várm. függ. pártot, amellyel idáig, mivel szerte huztunk, csak csufolkodtak a főispónék, a bukott rendszer elbizakodott alakjai.

Bizom a régi hajdu becsületben, bizom a ti józan eszetekben, független érzészetekben, hogy nem cresszítetek szélnek e becsületes hívó szót; mert egyébként ti böszörményi, nánási, szoboszlói, nádudvari orsz. képviselő választókerületbeliek, hazug komédia volna a ti elvetek, a ti hűségtek, hogy midőn az országházba képesek s erősek vagytok független követeket küldeni, ekkor itt-hon a fészekben türitek, hogy a vármegyeházáról rabságpártiak kutyakorbácsoljanak titeket, valahányszor a sárgaház tanácsstermében a főispánnak és lovagjainak úgy tetszik.

És ti hozzatok különösen is szölok kapcsolt részi testvérek. Most bizonyosságot tehettek arról, hogy vérszerinti részeivé kívántok válni a hajduságnak. Most az ideje tehát, hogy az eddigi magyarázhatlan közönyötökből, nembánomságotokból, sokszori szegyenletes megalkuvásotokból lépjete ki;

A vörös talár.

(Dráma négy felvonásban, Irta Eugène Brioux fordította Zsigány Árpád Kiadta a Franklin-társaság a Gyulai Pál által szerkesztett „Olcsó könyvtár“-ban.)

Erdélyi János egyik híres tanulmányában az irányzatosság (tendentia) a művészet golyvájának nevezi. Ha ma élne ez a kiváló esztetikuskunk, ugyancsak golyvásnak találná különösen a drámairodalmat, mert ma a drámában a problema a fő, emellett a művészeti szempontok egészen háttérbe szorulnak. Beteg a társadalom, mindenki érzi ezt s mindenki siet gyógyítására, így a drámaíró is . . . Messzire vezetne annak a kérdésnek fejtegetése, vajjon jól van-e ez így; pedig nem volna érdektelen annak a bizonyítása, hogy a dráma nem tanköltelemény, habár többet lehet belőle okulni, mint a legtöbb böles mondással megspékelt tankölteleményből. Ezuttal azonban maradjunk szorosán a tárgynál s próbáljuk áttekinteni a Brioux drámáját.

„A vörös taár“ meséje röviden a következő.

A mauléoni törvényszék esküdtbírósa egy rejtélyes bűnügy felderítésén fáradozik. Trissarybaszk faluban egy gyilkosság esik, de a tettest nem tudják kézre keríteni. A vizsgál-

lat vezetésével megbízott Vagret köztársasági ügyész mindent elkövet pedig, hogy a tettest kézrekerítse s elítéltesse; nem azért mintha az igazságszolgáltatás iránt lelkesednék valami nagyon, hanem azért, hogy egy sikerült tárgyalással magára vonja a figyelmet s elnyerje az igazságügyi tanácsos állást, a „vörös talárt“, s természetesen az ezzel együtt járó magasabb fizetést. Vele egy véleményben van az egész törvényszék, melynek tagjai egytől-egyig szemenszedett stréberek, a paragrafus szolgálalekü alkalmazói. Végre az egyik vizsgálóbírónak Mouzonnak támadt egy ötlete, ennek az ötletnek az alapján elfogat egy ártatlan embert, ezt vallatja s sikerül neki innen onnan annyi terhelő adatot összeszedni, hogy kitűzhető a bűnügyben a végtárgyalás. Az ügyészt, a ki minden áron halálos büntetést akar kicseikarni az esküdtektől, kielégítik a vizsgálóbíró adatai, elfogultságában nem veszi észre a vizsgálat hiányait, belelovagolja magát abba a meggyőződésbe, hogy csakugyan az ártatlan Etchepare a bűnös, s a főtárgyaláson oly vehementiával mondja el vádbeszédét, hogy az esküdték meggyőződnek E t c h e p a r e bűnösségéről.

A tárgyaláson levők már egészen biztosra veszik az elmarasztaló verdiktet, de az ügyészen, látva beszéde hatását, hirtelen feltámad

a lelkiismeret szava, felfüggeszti a tárgyalást s tanácskozik bírótársaival s épen jelenlevő feljebbvalójával, a főügyésszel. A tanácskozáson előterjeszti, hogy arról győződött meg beszéde alatt, hogy a vádlott ártatlan, azért fűggesztette fel a tág alást, hogy a verdikt kimondása előtt még előadhassa idevonatkozó aggodalmát. Társai cinikusan leszamarazzák, mert szerintök a vádlott védeése nem az ügyész, hanem az ügyvéd feladata. Ha ártatlant ér a büntetés, azért csak az ügyvédet terheli felelősség, aki nem tudta kellőképen végezni kötelességét. Az ügyész kötelessége: vádolni s arra törekedni, hogy a vádlott elítéltessek. De ettől az okoskodástól megborzad a becsületes Vagret, lelkiismeretét követi s az ártatlan vádlottat felmenteti. Ezért az „ügytelenségért“ aztán ismét elesik a várva várt előléptetéstől, a vörös talártól. Mouzon kapja meg, az ügyes, alkalmazkodni tudó, képviselői körök bűnügyeinek elaltatására vállalkozó vizsgálóbíró. Benne van a mesében még az is, — bár a tárgyhoz épen nem tartozik — hogy a felmentett Etchepare felesége család boldogságának feldulásáért leszurja az immáron vörös taláros Mouzont, aki eszerint nem élvezhette alávalóságának gyümölcsét. Ez a befejezés, mondom, nem tartozik a tárgyhoz. Mert hiszen a dráma tárgya nem az Etchepare bűnügye, hanem annak a fene-

mert még az nem elég, hogy az országházba független követeket küldtök, mert a régi hajdubecsület azt követeli tőletek, hogy itt a fészünkben, a vármegyén is fokozott erővel támogassátok és támogassuk a függetlenségi küzdeléseket.

Azért tehát bizakodom, hogy a Weszprény István kiváló elvtársunk „Meghívó” szövege nem hangzik el a pusztában és a vármegye minden részéből jönnek Debreczenbe erős független férfiak, megyebizottsági tagok a megyei függetlenségi párt szervezésére.

Értsétek meg! a régi hajdu becsület nevében hívunk mi titeket szemtetet takarítani, rabságpártiakat ostromozni; szűgyen, hogy mióta igazságot már megyénket. Ámde ezen december hónapban következik a vármegyei tisztújítás; tehát tovább nem szabad késni, sem habozni, ha tisztességesen valljuk és tartjuk a régi hajdu becsületet.

A csonka közgyűlés.

— Jogokat követelünk! —

Ha a híres Anglia történetében előfordulhatott egy ugynevezett „csonka parlament”, miért ne szerepelhetne egy megfelelő csonka közgyűlés a szintén már híressé válni kezdő Debreczenben is!

Nem lévén tagja Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottságának, úgy csak a függetlenséget le és felfelé egyaránt való és szorgató ezen sajtó organum útján kiáltok fel, hogy meghaladjak jobb és balfelől egyformán, mert ezen soraimban intelem foglaltatik a helybeli függetlenségi párt intőzességéhez is, a mennyiben számára a tet-

tek ideje a siker reményének jegye alatt immár elérkezett!

Azonban mit lát a szemlélődő? Mintha kimerült volna az ellenzéki erő és erély a legközelebbi esütörtöki városi közgyűlésen elért szokatlan győzelem kivásával és most már pihenni kellene és lehetne az aratott babérokon. Holott a közgyűlés második napján ismét a legszebb alkalom kínálkozott egy újabb, a második eredményében és következtéseiben sokkal inkább felülmúló siker eléréséhez; értjük ez alatt, hogy egész simán, minden ellenvetés és felszólalás nélkül tudomásul vétetett a jövő évre szóló érvénynyel 93 legtöbb adót fizető bizottsági tag névlajstromának felolvasása és egyszersmind elhatározatolt némely utczából 1—2 bizottsági tag megüresedett helyének f. hó 12-án leendő választás útján való betöltése.

Itt kellett volna sorompóba lépni és érvényt szerezni a törvénynek, ha már azok nem teszik, kiknek kötelessége volna; és követelni, hogy ne csak 1—2 bizottsági tag választassa tüzessék ki, hanem mindenek előtt indítványt terjeszteni elő a városi képviselői jog kiterjesztése érdekében. Hiszen épen most van napirenden Szegeden a hasonló eset, mint követendő példa; a hol Polczner Jenő országgyűlési városi képviselő meg októberben azt indítványozta a városi képviselő testületben, hogy a törvénytörvénynek megfelelően ne 284, hanem 400 legyen a városi képviselők száma, és midőn esudalatosképen ezt a közgyűlés leszavazta és Polczner felebbezett a belügyminiszterhez, abban több törvénytisztelőt és érzék volt Szeged város érdekei iránt, mint magában ezen város képviselőtestületében, mert megsemmisítette a közgyűlés határozatát és odautasította, hogy a képviselő testületet a törvényes indítvány szeilemében szervezze ujjá. Ezen leirat ott igen nagy szenzacziót és meglepetést keltett a város közönségében, minak következtében aztán a közgyűlésileg már kitűzött városi képviselő választásokat csakugyan el is halasztották. Hát nincsen Debreczenben egy Polcz-

ner Jenő? hát nem ugyanazon ég és törvény takarja Szegedet mint Debreczent?

Lássuk tehát most már, hogy mi teendő várakozik Debreczen szab. kir. város ügyei intézésének élén állókra, és ha amennyiben azok ebbeli kötelességüket nem teljesítik, vagy teljesíteni nem akarják és pedig valószínűleg az alább kifejezendő vagyon és kézzelfogható okokból — azon pártnak kell fellépni, törvénykönyvvel a kezében, amely csak ily módon felelhet meg ellenzéki feladatának és a mely ily czélból foglal helyet a nagy tanácssteremben, tehát szintén kötelesség teljesítés végett.

Az 1886. évi XXI. t. cz. szerint a törvényhatóság egyetemet képviselő bizottság fele részben a legtöbb egyenes államadót fizető allampolgárokból, hason felerészben pedig a választó közönség választottjaiból áll. Ezekon kívül a közgyűlésen ülésezett es szavazattal bírnak még a törvény 41 §-ában felsorolt törvényh. tisztviselők.

A bizottsági tagok számát a törvényhatóság lakosainak száma szabályozza, t. i. minden 250 lakos után egy bizottsági tag számítottatik, úgy azonban, hogy a legtöbb adófizető és választott bizottsági tagoknak együttes száma törvényhatósági joggal bíró városokban, tehát a minő Debreczen is, 400 nál több nem lehet.

A bizottsági tagok száma az általános népszámlálást követő esztendőben a népszámlálás eredményéhez képest 10 évről 10 évre újra megállapítandó.

Ennélfogva az 1900 évi decz. 31 diki éjjeli állapot szerint foganatosított legutóbbi által népszámlálás eredménye 1901 évben már tudható levén, mert csak egy az orsz. statisztikai hivatalhoz intézendő pársornyi megkeresésbe kerül, — ugyanezen 1901 évben kell már intézkedni és a népszámlálás eredményéhez képest megállapítani és ujjászervezni a 1902. évtől kezdődő 10 évre a törvényhatósági bizottságot, a minthogy mindig előzőleg állapítatik meg a következő évre a legtöbb adót fizetők névlajstroma is,

kellen romlottságnak a kipellengérezése, mely nemesak a társadalmat, hanem az e felett örködésre hivatott bírói kart is hatalmába kerítette immár — a drámaíró ítélete szerint. A drámaíró lelkenek fájdalmas zokogása rázza meg lelkiünket azokban a szarkasztikus jelenetekben, melyekben az igazság szentséges ügyének szolgálatára fel esküdtöt bírák elszomorító törpességét, megdöbbentő felületességét, sivar önzését, ezínkus alávalóságát tárja fel. Azok rontják meg az igazságot, akiknek őrizniök kellene; mert nem is ismerik az igazságot a hivatásos bírók, csak annak nyomorult, torzalakját, a formális igazságot imádják balvány módjára; a törvény igazi szellemével (l'esprit des lois) nem törődik senki, a paragrafus, a szócsavarás, a solizmus mocharába süllyedt az igazságügy minisztertől lefelé e vizsgálóbíráig mindenki a bírói karnál; nem a felek érdekét tekintik, hanem a magukét; nem az az igyekezetök, hogy a valónak pártatlan felderítésével sebeket gyógyítsanak, hanem az, hogy akár sebek osztogatásával is a saját önösségük és hiúságuk kiesinyeskedő rabszolgáivá süllyedjenek; még a jóhiszeműség sem menti ez erkölestelen állapotokat, mert a minisztertől a vizsgálóbíróig mindenki megvesztegethető, ha nem is egyenesen pénzzel, de a mi ennél még talán rosszabb, befolyással, előléptetésre, társadalmi előnyök megnyerésére való ígéretekkel; a miniszter kinevezi a képviselő korteseit, a képviselő eltussolja a minisztert krompromittáló botrányokat; a

főügyész közrejátsszik az egészben, hogy egy ránezve kívánatos áthelyezésben részesülhessen, s ezekből természetesen következik az a fertelmes botrány is, hogy az a vizsgálóbíró, akit vád alá kellene helyezni a bírói tisztességét mélyen sértő kihágásáért, büntetés helyett igazságügyi tanácsossá lesz, megkapja a vörös tziart; az egyetlen becsületes ember pedig, akiben igazi bírói erények vannak, hülyének tartatik és melőzésben van szomorú része, Ime, ezek a sötét gondolatok olvashatók ki „A vörös talár” sorai közül, ezeknek bizonyítéka az erős színekkel megrajzolt kép. Ami ezekből következik, azt elhallgatja az író, de kitálalja az olvasó s még inkább a néző. Elszomorító, kétségbeejtő az a gondolat, hogy az egész társadalom legszentebb érdekei, legföltettebb jogai egy ilyenbíróikarnak vannak prédául odadobva. Az égbekiáltói igazságtulanságoknak micsoda megremegető, sivar sorozata vonul el szemünk előtt!

És Brioux nagyon ért hozzá, hogy nözőjét ennek a megrendítő állításának elhívására rábeszélje. A fentebb vázolt alapgondolat elhitetése szempontjából a dráma eszlekvénye egész a negyedik felvonásig kifogástalan, folytonosan fejlődik s Vagret nemes elhatározásával befejezést nyer.

Az első felvonás egy ebédnek a leírása, amelyet Vagret ügyész ad az esküdtbírói kar tiszteletére. A bírói kar társadalmi helyzetének festését találjuk itt meg, úgy, a mint a tárgyalási termen kívül pongyolában

mutatkoznak, családi körben a bíró urak. Nem kevés iróniával jellemzi a szerző e felvonásban azt a czifra nyomoruságot, mely a bíró családját és magát arra a szomorú ultra tereli, ahol az igazság szolgálatának magasztos gondolatát a ranglétrán való emelkedés vágya elnémitja. Itt, a dráma expositiójában megismerkedünk az egyénekek s meggyőződünk, hogy az egy Vagret-en kívül csupa hétköznapi gondolkozásu, porban csuszó, rövid látásu emberekkel van dolgunk, akiktől ugyan tökéletes igazságszolgálatást hiába várunk.

A második felvonás a Mouzon vizsgálóbíró hivatalos szobájában folyik le s bátran lehetne címül felibe írni: a logika megcsufolása. Mert ma a pozitív filozofia korában, egy vizsgálgtiak a Mouzon ur szellemében való vezetése csakugyan nem jelent egyebet, minthogy a logika hiába van pozitív alapra fektetve, alkalmazásában esütörtöktől mond. Vagy igaz, még azt is jelentheti, hogy a tárgyalási teremben még ezt a psychologico-logikát nem ismerik... Mouzon ur ugyanis felállit magának egy hypothesis, amelynek felállitására semmi ténybeli adat fel nem jogosíthatja, a valomásokat aztán abba az irányba tereli, hogy hypothesisének helyessége bebizonyuljon. Erős a kép, talán túlzott is, de kell benne valaminek lenni s mindenestre levonhatják belőle a tanúságot azok, akik találva érezhetik magukat.

A negyedik felvonásban az esküdtszéki

mert máskülönben a népszámlálás eredménye tulajdonképen az azt követő 3 ik évben használtatnék fel, vagy Debreczenben talán épen soha sem?

Ennélfogva nem kellett volna tudomásul venni a legutóbbi közgyűlésen annak a jövő évben feleresztést tevő 93. virilista bemutatott névjegyzékét, sem pedig elrendelni az 1-2 üresedésben levő választott tagsági hely betöltését, mert így még a legutolsó népszámlálást követő 3 dik évben is a 20 év előtti népszámlálás eredménye szerinti arányban és számban tartatik fenn a közgyűlés átlaga.

Most pedig az 1900 évi népszámlálásnak még a tavaszon, a népszámlálási anyagok és adatok felküldetése előtt hatóságilag megállapított és hirlapilag közzétett eredménye 74,000 főnyi lakosságot tüntet fel, a mely számban a törvényes 250 osztókeresven megtudjuk, hogy 1902. évtől kezdődő legközelebbi 10 éven át 296 főből kell állni a városi közgyűlés virilista és választott tagjainak, amelyből kitetszőleg többmint 100 tagból állandó szaporulat.

Miért nem tették és nem teszik tehát meg a szükséges lépéseket arra nézve, hogy a törvényhatósági bizottság nem törvényes alapon már most a jövőre való érvényesüléssel újja szerveztessék? Talán azért, mert jövő évben következik az általános városi tisztújítás és a függetlenségi erő felülkerekedésének kifolyásaképpen a szaporulat nagyobb részben azon párt sorából küldessék be? és most 300 tagból álló tanácskozó testület határozatot és szavazatát nem lehet előre kiczirkalmazni és tudni?

Hogyan kormányoz majd a felszaporodott és megújodott képviselői testület azon tisztikarral: mely nem ő általa választatott és a melyet soha sem tekint és tekinthet az ő akarata kifolyásának és megbízottjának. Hiszen ezen visszás helyzetnek és állapotnak örökös kellemetlenkedés és bizalmatlankodás lenne a következménye, a mely kiszámíthatlan káros visszahatással mindun-

talán megakasztatnék a közügyek, kívánatos sikere és vétele.

Ne arról diskuráljunk a közgyűlésen, hogy a színház kijárói szaporítottassanak, hanem a közgyűlési terem ajtainak feltárása iránt, hadd aradjon be oda elegendő légáramlat a dohos szag felváltására, hadd vonuljon be oda elegendő számú polgárság a nagyon is szükséges ellenőrzés és egy jobb jövő munkálása végett.

Több szem többet lát, több elme: ha nem többet, de jobbat inkább gondolhat: vagy maga a mostani közgyűlés mindezekről tudni sem akar? azt tartván; beati szint porsidentes? De ez extra muros helyzetében levők döngetik az ajtókat és beboesáttatást kérnek.

Résen legyünk polgárok!

Czivis.

(Délutáni levél helyett.)

(Egy az Isten.)

Azt állítják „egy az Isten!”

Vaj, lehet-e igaz?

És ha úgy van, a mint mondják,

A magyaré lesz e az?

Ám hidjétek, én nem tudom,

Higyjem-e ezt vagy amazt?

Elhigyjem-e, hogy egy keblet

Százféle érzés dagaszt.

Van-e lény, ki meghallgathat

Millió féle panaszt?

Van-e ki egyformán szeret

Jót, rosszat, jámbort és gazt?

Mindent hiszek, csak ez egyet

Mondjátok meg ime itt:

tárgyalás bemutatását kapjuk szintén ríktó színekkel festve. A paragrafus komoly képű, felvont szemöldökű lovagjai itt mutatkoznak be teljes nyomorúságukban. Itt tűnik ki, hogy nem a pártatlan, minden melléktekinteten felül emlékedni tudó jogszolgáltatás, hanem a vádlott elítélése a főczél. Itt, hogy a törvény betűjébe ragaszkodó, alaptjáró gondolkozás micsoda csapás az igazságot szomjuhozó társadalomra. Vagret hiába dörög társainak lülébe a biblia sententiáját: a betű megöl, a lélek az, amely megelevenít! Társai szánakozó gunnyal nevetik ki. Itt ráz meg bennünket az író azzal a keserű tanúsággal, hogy az igaz embernek nem elég arczul csapás az, hogy az igazságot diadalra nem juttathatja, de még ráadásul szenvednie is kell érte. Itt mutatja meg Brioux drámája alap gondolatának szomorú realitását, hogy nem az igazságért, de a vörös talárért foly a tárgyalási teremben a harc s a vörös talár nem az igazságnak, hanem a strébereknek a jutalma.

A negyedik felvonásról már említettem, hogy az tulajdonképen nem tartozik a dráma cselekvényéhez, az egy külön kis dráma az előzőhöz függesztve. Brioux tudja, hogy a kép, a melyet rajzolt nagyon sötét, tudja, azt is, hogy a költészetben némileg még ma is megköveteljük az igazságszolgáltatást: azért a IV. felvonásban elmondhatja Vagret a „keserű igazságokat”, melyeket az esküdtszék elnöke azonban csak ügyfuttában nevetve hallgat meg, s czinikusan zsebre rak, mert siet vadászni. — Aztán Etchepare néval leszuratja Mouzont, a gonoszlelkű

vizsgálóbíró, még mielőtt tanácsosi rangjának s a vörös talárnak örülhetne. — Megrázó gyönyörűen megirt jelenetek vannak e felvonásban, drámai hatást lehet vele elérni a Yanetta személyesítőjének, de lehetetlen hogy Brioux komolyan gondolt volna megírásakor arra, hogy e felvonás kiengesztelő, a felháborodott érzelmeket lecsillapító hatással van a gondolkozó nézőre. — Ha igaz az, a mit az egész cselekvénnyel igazolt a szerző, mit segít akkor a dolgon egy nyomorultnak a haálta, mialatt a többi büntetlenül élvezi gazsága, vagy legalább lelkiismeretlensége gyümölcseit?

Mikor Vagret-ban vádbeszédének elmondása közben felbred a lelkiismeret szava, félbeszakítja a tárgyalást, s felesége előtt, ki neki gratulál, kiönti szívet, vádolja önmagát. A többiek közt így jellemzi lelki állapotát: „mikor láttam, hogy a híres párisi ügyvéd megrikatja az esküdteket, azt hittem, hogy veszve vagyok; éreztem, hogy a vád összeomlott. Szokásom ellenére replikáztam. Ettől a pillanattól kezdve Etchepare, úgy szólván, már nem is létezett. Már nem arra volt gondom, hogy védjem a társadalmat, vagy fejtartsam a vádat: csak az ügyvéddel harcoltam; szónoki mérközés volt ez, komédiások versengése, a melyben nekem mindenáron győznöm kellett. Mikor másodsor fölálltam, olyan voltam, mint a harcos, a ki látja a leveretését és kétségbeesetten küzd. Meg kellett győznöm az esküdtszéket, magammal ragadnom, hogy kicsikarhassam tőle a marasztaló ítélethez szükséges két „igen” többséget.

Ki Árpádot teremtette,
Teremthette Görgeit? . . .

Eh! balgaság így tünődni,
Egy kimondott lény felett;
Egy az Isten, volt és marad,
Így mondja a bölcsélet.

Én is hiszem egy az Isten
Ez elfajult föld felett.
Ám de senki el ne higgye,
Hogy ő mindenkit szeret.

Jobb kezéből áldást hint ránk,
Mig baljával jóra int, —
Lát egyszerre jót és rosszat,
Ha trónjáról széttekint.

S hogy elhiggyem, szerelméről
Így alkotok nézetet:
Jó kedvében magyart teremt
S ha haragszik németet.

Mészár László.

NAPI HIREK.

A szerkesztőségől.

Ifjabb Móríc Pál, lapunk felelős szerkesztője., Hajdu-Nánásra utazott.

A vadasdi székelyek temploma.

A székely testvérek, a vadasdi reformátusok iránt felébredt testvéri szeretet újabb adományokkal kopogtatott be szerkesztőségünkbe. Nagy örömmel nyugtatjuk ezen legújabb

Nem a vádlottról volt már szó, mondom: hanem rólam, a hiúságomról, a tehetségemről a hirnevemről, a jövőmről . . . Szégyen, ismétlem: szégyen, gyalázat! . . . A siker nagyobb lett, mint akartam; az esküdtszék kész rá, hogy vakon engedelmességkedjek szavamnak, és én, én türtem, hogy gratuláljanak és megszorítottam a felém nyújtott kezeket. Ime, ez a tisztviselő! ilyen a közvádoló! S erre felesége így csillapítja: „Vigasztalódjál! Talán egész franciaországban sincs tiz közvádoló, aki más-ként cselekedett volna.”

Ujra kérdem: igazságszolgáltatás-e ilyen viszonyok között egy bünösnek a büntetése? megnyugszunk-e a Mouzon bünhődésében, mikor a többi él és uralkodik?

Bizonyára nem. De Brioux nem is igen bánja ezt. Ő felveti a kérdést s magára s társadalomra bizza megoldását. Ez az, amit Erdelyi a művészet golyvájának nevezett.

Szólanom kellene még a jellemekről - de ezt az előadás ismertetésére tartom fenn.

Most csak még azt kell felemlítenem, hogy „A vörös talár” a francia viszonyokat ostorozza, pellengézezi. A francziáknál nem új dolog az esküdtszék s úgy látszik, nincsenek vele megelégedve. Mi most kezdtük a büntető igazságszolgáltatásnak ezt az alakját: tsnulhatunk „A vörös talár-ból.”

Gulyás István.

adományokat, melyeket még ma postára adtunk és a vadasdi ev. ref. lelkész hivatal címére küldtünk. Nincsen addig veszte a magyarság szent ügye, a míg oly derék, testvér szerető polgárok és polgárnők élnek, mint Kálmán András debreczeni polgár és derék elvtársunk és P. J.-né polgárasszony és N. N., akik a vadasdi székelek templomának az építéséhez a mai napon adományokkal járultak. Kálmán András, egy egyházi beszédnek a megváltása fejében, 10, azaz tíz koronát, P. J.-né asszony és N. N. 1—1 koronát hoztak be a nevezett szép célra. A vadasdi székely testvérek nevében fogadják hálás köszönetünket.

Tanácsülés

Debreczen város tanácsa ma délelőtt a polgármester elnöklésével rendes tanácsülést tartott, mely alkalmával folyó ügyeket intézték el. Azok között nevezetesebb a Bika-szálló bérletére vonatkozó árverési feltevések végleges megállapítása volt.

Hajdumegye tisztujtásával

foglalkozik becses lapjában az új Debreczeni Friss Újság tisztelt szerkesztője. A dolog lényegére vonatkozó igazságokat nem mond. Vádol, buzdít, kesereg és mosolyog; mi azonban nem vagyunk olyan gonoszok, hogy azt kívánjuk, miszerint mindig csak ily érzések között mosolyogjon a tisztelt tulajdonos. Végül azt az egyet még megjegyezzük a gyöngébbek kedvéért, akik a vármegyei viszonyokkal nem ösmerősök, hogy a kedélyeket nem mi borítottuk lángba, a szenvedélyeket nem mi izgattuk fel, hanem az a kíméletlen rendszer, mely minden más meggyőződést letiport a vármegyházán, mely pártpolitikai okokból a senki által sem védelmezhető személyi érdekeket istápolta és a közjó rovására érdekszövetkezést teremtett ebben a szerencsétlen vármegyében és Debreczen városban; egyébként pedig majd meglátjuk, hogy ki mosolyog, ki nevet utoljára?

A párbaj büntetése Németországban.

A gumbinneri haditörvényszék tudvalevőleg két évi súlyos várfogságra ítélte Hildebrand főhadnagyot, a ki Inszterburgban párbajban agyonlőtte Blaskovics főhadnagyot. Ismeretes a halálos párbaj többi következménye is. Most Németországból egy újabb súlyos ítélet híre érkezik, melylyel a polgári törvényszék sújtott egy ügyvédet, a ki párbajban lelőt egy egyetemi hallgatót. Lipcséből táviratozzák, hogy az ottani törvényszék Schönbreit ügyvédet, a ki Lockinger stuttgarti egyetemi hallgatót párbajban megölte, súlyos testi sértés miatt három heti várfogságra és párbaj büntetése miatt három évi várfogságra ítélte. — A párbaj kiküszöbölésére csak egyetlen mód az ilyen szigorú büntetés lehet. Ha nálunk Magyarországon nem pár napi államfogházzal büntetnék a párbajozókat, hanem fegyházbüntetést mérnének ki, rövidesen elmenne a kedve a párbajozó uraknak s megszűnne a párbaj.

Egy amerikai lapszerkesztő felhívása.

Amerikából hozott a posta egy magyar újságot és egy amerikai magyar lapszerkesztő felhívását, mely így hangzik:

Kedves honfitárs! Amerikából hívjuk fel becses figyelmét lapunkra: a Magyarok Csillagára, melyet önnek mutatványszámkepen megküldeni bátrak vagyunk. Az amerikai pánszálav tábor kellő közepéből indult ez ki két év előtt, hogy azokat, akiket megejtett itt a csábítás, újból vissza vezesse a magyar hazaszeretetére. E két év alatt, Istennek hála úgy megerősödünk, hogy ma már nélkülünk itt, magyar akeziót kezdeni, folytatni, vagy bevégezni nem lehet. — Magyarország nem ismeri helyzetünket, ott oly téves fogalmakat alkot még a nagyközönség rólunk, hogy a hazai sajtó nyomán mi bizony soha nem ismernénk rá önmagunkra. Lapunk hetenként felöleli, az amerikai, de főképp a Pennsylvania állambeli magyarság életének összes fontosabb eseményeit, úgy hogy a ki ezt olvassa, az hetenként kellő tájékozást nyerhet az egész Magyarországra hetenként elküldve, a lap előfizetési ára egy egész évre 3 forint 70 krajczár, vagyis 7 kor. 30 fillér, a mit a legcélszerűbb posta utalványon e czímen beküldeni Rev. Kováts Kálmán Bov. 281. McKeesport, Pa. America. — Lapunk jövedelmének minden egyes krajczárja, Amerika legszebb magyar templomának, a McKeesporton felépült Monongahela völgyi róm. kath. magyar templomának javára fordítatik; azért a megrendelő, egy hazafias és szent célt is szolgál e lap járattal. Tisztelettel kérjük tehát becses támogatását.

E lap, mint a felhívásból is kitűnik, katolikus irányú; de dicseretere válik, hogy az egyházban is küzd a pánszálav irány és a pánszálav prébánosok ellen.

Iparos ifjusági felolvasás.

Az iparos ifjusági egyesület december hó 8-án Vasárnap d. u. 4 órakor tartja meg az „Iparos Otthon” dísztermében második felolvasását, melyre felhívjuk a közönség figyelmét, a mit a törekvő egyesület annyival inkább megérdemel, mert felolvasásait mindig tanulságos és érdekes műsorral rendezte. Jelen felolvasás műsora a következő: 1. „Zokog, zokog a hegedű” Gall Ferenczről előadja az egyet dalköre. 2. „Komoly szavalat”, előadja Köpeczy Károly hittanhallgató. 3. „Felolvasás” tartja Vántsa György. — 4. „A mama kedvence” vig monológ, írta Rudnyánszky Gyula, előadja Kaliczky Ernő egyetemi tag. — „Vonós ötös” előadják Piribauer Ferencz Rázsó Lajos, Hora Károly, Hora Ferencz és Németh Dániel urak. Belepti díj: Személyi jegy 20 fill. gyermekjegy 10 fillér. Idény jegy az 1902 évi májusig rendezendő összes felolvasásokra 1 koronáért kapható az Ipartestületnél, vagy a felolvasás napján a pénztárnál. Az egyet pártoló tagjai díjtalan idény jegyet kapnak. Egyesületi tagok eyleti jelvényvel beleptidíjaf nem fizetnek.

A király szüretje.

A királynak a tarzal tokaji hegyekben nagy szőlője van, a melynek terméséről most számolt be a birtok gondnoka. E szerint az idei szüret eredménye: 689 hordó színbor, 32 hordó puttányos asszu és 3 hordó esszencia.

A vörös talár.

A Vörös talár-ta, mely holnap, pénteken kerül színre, dr. Gulyás István kiváló munkatársunk a tárczarovatban ösmerteti, mely tárczára felhívjuk az olvasók figyelmét. Az igazgatóságna az előadásra vonatkozó értesítést itt adjuk:

Holnap este kerül színre Brieux nagy hatású drámája „A vörös talár.” Az újdonság előadását nagy gondjai készítette elő Komjáthy s minden igyekezete oda irányul, minden tekintetben sikerült előadást mutasson be, mely kiváló műelvezetet nyújtson a közönségnek. A drámai személyzet is ambícióval készül a holnapi bemutatóra s tehetségüket, legjobb tudásokat viszik a harcba, hogy a darabot diadalra juttassák. A debreczeni közönség, mely mindonkor előszeretettel viseltetett a drámai irodalom jelesebb alkotása iránt, bizonyára most sem marad hidegen és a holnapi premiéren megtölti a színházat.

Uj cigaretta.

Deczember elsejétől kezdve Nilus elnevezéssel új fajta cigaretta került forgalomba, amely minden trafikban kapható darabonként hat fillérért, huszas csomagolásban 1 korona 20 fillérért. A cigaretta füstje kellemes, szópókája nincs és formája olyan, mint az egyiptomi szivarkáké!

A rendjelről.

Az egyszeri bankár diadalmasan siet haza és otthon örömtől sugárzó arczzal felel a kérdésekre:

— Ó felsége végre belenyugodott rendjelvel való kitüntetésembe!

— Mit — riad rá az okos feleség — ő Felsége nyugodott bele? — Te nem nyughattál, a míg ő nem nyugodott bele!

Valószínű is, hogy amely uralkodóban humoros ész lakozik, abban a rendjeladományozás funkciója fejtette ki rendkívül erős módon. — A régi rendszerváltoztatásainak idejében magunknak is megvolt a véleményünk a rendjelek, czimek és rangok osztogatásának nemesapán rendszerre, hanem alanyai felől is. Ebben az időben történt, hogy a közéletnek egy valóban érdemes férfit a rendjelvel tüntették ki. Az illető meköszönte a miniszterelnöknek a kitüntetést, aki erre a következőket felelte:

— Szívesen eszközöltem ki a rendjellet; legyen róla meggyőződve, hogy most sem becsülöm kevesebbre, mint azelőtt!

Tschudi Klára művében találunk egy részletet annak bizonyítására, hogy feledhetetlen emlékü Erzsébet királynénk mily szabadelyűen gondolkodott az üres czimekről, mit sem jelentő kitüntetésekről. „A czimeknek és magas állásoknak nincs semmi jelentősége” szokta mondani; „ezifra rongyok ezek, amelyekről sokan azt hiszik, hogy magukra aggatva, meztelenségüket velük eltakarhatják. Egyéniségükön ez nem változtat semmit.” I. Vilmos császár ugyan nem kerülhette ki, hogy holta után II. Vilmos császár ne ruhazza fel egész díjmentesen a „nagy” melléczimmal, de a saját hátskőreben már szintén humorosan viselkedett. Bismarck kanczellár nemsokára megjelenendő emlékirataiban olvasható I. Vilmosnak egy levele. Akkor írta, amikor az öreg Rotschild Májernak kitüntetéséről volt szó. A kommentárnak is igen érdekes levél így hangzott:

„Bárá Rotschild Májera a rendjelünnepek közeledésekor súlyos galandtéregbajba

esett (németül: Band Wurm, szalag-betegség. Czélzás a rendjel szalagjára.) Ezt a betegséget nem áll módomban meggyógyítani, de a derékfájást (németül Kreuz-Schmerz, keresztfájás. Czélzás a rendjel keresztjére), nem tudom enyhíteni. Tekintetbe kell venni, hogy a háborus években roppant sokat adakozott jótékony czélra, amiért a felesége az érdemkeresztet kapta meg, holott a pénzt természetesen a férj adta és éppen ő nem kapott kitüntetést. Ha őt méltatni akarjuk, akkor a Hohenzollern-rend középkeresztjét adományozhatjuk neki a hatágu csillaggal, mután a II. osztályu Vörös-Sas-rend csillagos keresztjét már bírja, úgy, hogy a II. osztályu csillagos koronarend már kevés volna.

Óhajtom tudni, hogy mi az ön nézete. Ha én őt kitüntetem, akkor egynéhány erre le van tárgyaiva. Azután beleeshetik a szalag betegségbe.

Vilmos.

Elképzelhetni, hogy milyen heves és kitartó osztrómot indított a jó Májer papa, míg végre az ő kitüntetésébe is „belenyugodott” a tréfas uralkodó. Igen érdekes volna megtudni, hogy és mint vélekedett a saját rendjeiről? Valami sokra nem beszélhetne mert hiszen pakfongból készültek, csak gyömántokkal ékeskedtek, de hát így is nagy volt a kerestet és éppen azért pakfong és tulmi számba vehette a sah azokat is, akiknek mellére tűzte. Rendjelek mindig lesznek, amíg érzékeny gomblyukak találhatók. Legjobb lenne, ha a fejedelmek elrendelnék, hogy a szabók egyáltalában ne alkalmazzanak gomblyukákat a kabatokra. Addig nem lehet megállapítani, hogy rendjelek vannak-e a gomblyukákért, vagy a gomblyukak a rendjelekért és a rendjel van-e az emberért, vagy némely ember rendjelért? Várjuk a nevezetes problema meoldását.

(—)

Europából Amerikába — egy ládában.

Zeitung Herman szármestert, a ki a párisi kiállításra egy ládában utazott, ugyancsak tulszárnyalta egy budapesti ember. New Yorkból tavoratozzák ugyanis hogy a Palatia gőzhajó szállítmányának kirakása alatt egy leszögezett ládára akadtak, amelyből gyanus nyöszörgés hallatszott ki. Felbontották a ládát s egy embert találtak benne, aki az éhségtől és szomjúságtól eszméletlenül feküdt. A különös utast, aki Európától Amerikáig tizenöt napot töltött a ládában, Bok Jánosnak hívják Budapestre való.

Az „István” gőzmalom

társulat munkásai önképző és segélyező körének zászlójába bevett szegekért adományoztak: Sesztina Lajosné zászló anyja 200 kor., Alföldi takarékpénztár 5 kor., Aufrecht Alajos és Vilmos 10 kor., Bavlicza Gertrud 10 kor., Bavlicza Jenő 10 kor., Bavlicza Pál 10 kor., Berger Jenő 10 kor., Bészler Károly 6 kor., Boczkó Sámuel 10 kor., Boldizsár Kálmán 5 kor., Casinó 10 kor., Cziffer Nándor 10 kor., Csath Zsigmond 10 kor., Dalmi Kálmán 10 kor., Debreczeni dal-egylet 11 kor., Debreczeni gazd. egylet 10 kor., gróf Dégenfeld József 10 kor., Demetrovits Pál 20 kor., Dömsödi Ferencz 5 kor., Első debreczeni takarékpénztár 20 kor., Első m. ált. bizt. társaság 50 kor., Engeszer József 10 kor., Fonciére bizt. társaság 20 kor., Fráter Gyula 10 kor., Fráter József 5 kor., Függetlenségi kör 10 kor., Gaál Gyula 5 kor., dr. Gáspár Géza 10 kor., Glück Izidor 5 kor., Hajdu Gyula 10 kor.,

Harsányi István 10 kor., Helyi vasut részvénytársaság 100 korona, — Horváth János 20 korona, Huszka István 6 korona, Iparbank 30 kor. Iparkamara és titkárság 20 kor. Iparos ifl. egylete és dalköre 10 kor. Iparos kör 10 korona. „István” gőzmalom társulat 50 kor. Janatka Alajos 10 kor. Károlyi József 10 kor. Károlyi Sándor 10 kor., Kerékpáros egylet 10 kor., Kereskedelmi csarnok 20 kor., Kereskedő társulat 20 kor., Kernhoffer József 10 kor., Kerületi betegsegélyző pénztár 20 kor., Kola János 10 korona. Király Gyula 5 korona, Komlóssy Arthur 5 kor., Konecz Elek 10 kor., Kölesönös segélyző egylet 10 kor. Körner Adolf 5 kor. Közgazdasági bank 10 kor., Kubay Alajos 10 kor., Levitter Miksa 20 kor., Lukács Ármin 6 kor., Mayer Emil 20 kor., Mayer Jénő 10 kor., Mayer Pálma és Blanka 10 kor., Marton Lajos 10 kor., Miskolczy Nándor 20 kor., Montay Gábor 5 kor., Dr. Sz. Nagy Kálmán 10 korona, Nagy Lajos 10 kor., P. Nagy Zoltán 10 kor., Nemes Kálmán 10 kor., Németh András 6 kor., Némethy Lajos 10 kor., Oláh Károly 5 kor., Osztrák magyar bank 50 kor., Petőffy dalkör 5 kor., Polgári kör 10 kor., Polg. tak. és hitelint. 10 kor., Dr. Popper Alajos 10 kor., Publig Ernő 10 korona, Rázso Gyula 10 kor., Roncsik Lajos 5 kor., Sesztina Lajos 50 kor., Sima Ferencz 10 kor., Simonffy Emil 10 kor., Simonffy Imre 10 korona, Sinka Sándor 5 kor., Soós János 10 korona, Stera József és testvére 10 kor., Szabó Kálmán 10 kor., Dr. Szalay Béla 6 kor., Szathmáry Mihály 5 kor., Szentpétery Ferencz 10 kor., Szepessy Antal 10 kor., Szlinka István 10 kor., Szűts F. 5 kor., Takaréék és hitelintézet 10 kor., Terményáru raktár 20 kor., dr. Thaly Kálmán 10 kor., Tizes társaság 6 kor., Tóth István 20 kor., Tóth János 10 kor., Trnka Gottlieb 20 kor., Tüzoltó egylet 10 kor., Ügyvédi kamara 10 kor., Vadon Zoltán 5 kor., Varga Ferencz 6 kor., Dr. Wola ka Nándor 20 kor., Zádor Lajos 10 kor., összesen 1564 korona, továbbá adományoztak a zászlóra Klenfeller Károly 8 kor., Várady Károly 10 kor., mely szives adományokat hálásan megköszönve ez uton is nyugtázza — az elnökség.

A Barabás Béla társa.

Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő és eddigi helyettese, Tabakovits György dr., ki a napokban tette le az ügyvédi vizsgát, társas viszonyba léptek.

Óriás hal a Dunában.

Ritka nagy halat fogtak ki tegnap a Dunából. Lengyel János pancsovai halászmester, mikor a délután folyamán hálóját be akarta vonni, azt felhuzni csak társaival bírta. A több helyen szétszaggatot hálóban óriási viza eviczkélt. A hatalmas példány egy métermázsa sulyu volt és elég szép összeget árultak belőle. Vén halászok nem emlékeznek, hogy a Dunából valaha ekkora vizát fogtak volna.

Mibe kerülnek a czimek és rangok?

A mai czim és rangkóságos világban sokakat érdekelhet ez a hir: A magyar cim és rangok után, a mennyiben azokat a felség nem díjmentesen adományozza, a következő illetékek járulnak: Az udvari tanácsosi czim és rangért (jellegért 4.2000 kor.) pusz-tán a czimért 2.520 korona. királyi tanácsosságért 1050, asztalnokságért 315 kor., Püspöki czim után 1260, apáti czim után

840, a kanonoki czim után 310 korona. Nemességi rangok után jár a grófi rangért új családnak 10.500 korona, a réginek 6300 korona, a bárói rangért új családnak 6300 korona, a réginek 4200, a nemességért 3150 korona. A díj valamennyi hiányzó fokozat után fizetendő úgy, hogy ha nem nemes grófi rangot nyer nemcsak grófi, hanem bárói és nemességi díjat fizetni is köteles. A Mária-Terézia rend vitézei a báróságért nem fizetnek s a katonatisztek csak a díjakvak felét fiztik. Díjfizetés alá esnek a czimerek egyesítése 1575 korona s a nemesi előnév adományozása 630 korona. A szent István-rendért jár a nagykeresztért 300, a középerért 200, a kiskeresztért 100 arany.

A Torna és Kerékpáros egyesület házi versenye.

A fuzionált Debreczeni Torna és Kerékpáros Egyesület tegnap délután fél hat órakor tartotta meg a Péterfia u. torna-csarnokban első háziversenyét nagy közönség jelenlétében. A verseny felvonluással kezdődött, utána igen ügyes szabadgyakorlatot végzett a csapat, amelyet az egylet művezetője Tóth Mikály tanított be s azután következtek az egyéni versenyek. A sulydobásban első díjat Rudolfi Imre nyerte 12 m 45 cm es dobásával, a másodikat Bata Imre (8.98 m.), a harmadikat Székely Árpád (8.43 m.) Megemlítjük itt, hogy a győztes dobása, mindössze 19 cm-rel maradt az országos record mögött. A magasugrásban, holtversenyben első lett Csürös Gyula és Huszthy Mihály 160 cm.-rel. Második lett Rudolfi Imre, harmadik Horváth Zoltán. A magasugrásnál elért eredmények is szépek, mert öten ugrottak 150 cm.-nél magasabbat. Az ugrás földről történt. A függőszekedésben első Nagy Lajos jh., Pálur Miklós lett. Nagy hatást értek el a tornázók a nyújtón és korlátton bemutatott erő- és ügyességi gyakorlataikkal. Bár eredetileg erre verseny nem volt kiírva, a jury mégis éreimmel tüntette ki a nyújtón bemutatott gyakorlataért, Tóth Istvánt, dr. Csürös Ferenczet és Bonczos Lászlót, a korlátton pedig Molnár Lászlót és Forberger Bélát. A versenyek után mulató játékokat mutattak be s végül Lasz gallner Kálmán elnök köszönte meg a közönség érdeklődését és megjelenését s ezzel véget ért a sikerült verseny.

Az egészség elősegítésére

mégis csak a régi háziszerek szolgálhatnak a legjobban: Ugy dr. Szana Sándor az Egészség ápolását tárgyaló folyóiratában a következőket írja: a Halmájolaj még a mostani, az orvosi tudományra annyira válságos időben sem vesztette el szerepét. Még ma is kedvelt szer, melyben gyengélkedő gyermekeknek és felnőtteknek egy töményesített tápszert nyújtunk kényelmes alakban. A hol a táplálás jobbítását célozzuk, a halmájolaj jó szolgálatokat tesz. — ha eltűretik, mert mikor a halmájolaj az étvágyat megzavarja, akkor mindig megárt. Ezért különösen fontos, ha lehetőleg tiszta, és könnyen emészthető halmájolajat választunk, mert másként az egész gyógyításnak sikerét veszélyezzük. Ilyen könnyen emészthető, tiszta halmájolajnak már hosszú évek során át magát, a Maager-féle Gadócz-halmájolaj igazolta.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik elfelejthetetlen jó fiának és testvéremnek temetésén megjelenni szivesek voltak, fogadják ezuton is hálás köszönetemet szives megjelenésükért. Egyben tudatom, hogy a fiam által vezetett péksütődét továbbra is megtartom, miért is kérem a nagyérdemű közönség becses pártfogását. Özv. Baranyai Ferenczné és leánya.

Ha nagy gondtói akar megszabadulni,

hogy mit vegyen karácsonyi és újévi ajándéknak férfiak részére, tekintse meg a „**Bikaszálloda**” épületében levő **tajték árú kereskedés, dohányzó eszköz különlegességeit** hol csodalatra méltó olcsó árban és rendkívül nagy választékban minden elgondolható dohányzó eszközök kaphatók.

SZINHÁZ.**A hét műsora.**

Csütörtökön, december hó 5 én: A bor. Falusi történet 3 felvonásban.

Pénteken, december hó 6 án: először A vörös talar.

Szombaton, december hó 6 an: másodszor A vörös talar. Dráma 4 felvonásban

Vasárnap, december hó 7 én: két előadás, delutan három órákor téhléyarákkal: Ocskay brigaderos. Történeti színmű 4 felvonásban.

Este 7 és fél órákor, bérietszünetben újdonsággal először A svihakok. Operette 3 felvonásban.

IRODALOM.

(Debreczeni Képes Kalendárium az 1902-dik közönséges naptári évre. Második évfolyam. Nyomatja és kiadja: Debreczen sz. kir. város könyvnyomdája. Kapható ugyanott és minden helybeli s hajdumegyei könyvkereskedésben. Ára 1 korona. Szerkesztő: id. Komlóssy Arthur, Debreczen város főjegyzője.)

A „Döbröczeni” város regi ezimerével ékeskedő „Debreczeni Képes Kalendáriumot”, ahogy kézhez kaptam, azon melegeben igyekszem ösmertetni és ajánlani; mert egyrészt most van a kalendárium vásárlásának az ideje, másrészt vétkezik és veszít az a debreczeni és megyei hivatal, egyesület, magános is, a ki ezt a díszes, tartalmas, a leghasznosabb utmutatásokkal, tájékoztatásokkal szolgáló nagy kalendáriumot potom 1 koronáért nem vásárolja meg. Nagyságra, beosztásra, alakra az Atheneum nagy naptárjaira emlékeztet ez a díszes mű, melynek ezimertára biztos utmutatással szolgál a hivatalban, mint a családnál Debreczenre, a vármegyére, a községekre és pedig a politikai, egyház, — közigazgatási, tudományos, kereskedelmi és ipari ezimek gazdag sorozatával. E tekintetben valóságos kincses könyv ezen kalendárium; a melynek az ismeretterjesztő és szépirodalmi része is szórakoztató és változatos, figyelmet érdemel, noha egyik-másik közlemény bátran kimaradhatott volna; mert valóban hiába foglalja a helyet a kalendáriumban. Sem irodalmi értéke nincs a cikkeknek, sem pedig nem helyi vonatko-

zásu. Egyébként több jőnevű debreczeni tollforgató nevével, művével találkozunk a pár száz oldalra terjedő kalendáriumban; de a hírlapirodalom méhei is járultak a mű gazdagításához, ha mindjárt sonkolyos mézzel is és a költők is képviselve vannak, de egyik legérdekesebb cikkek a szerzőnek, id. Komlóssy Arthur főjegyzőnek rövid, de velős előszava, mely így hangzik:

Előszó

A második évfolyamhoz.

A „Debreczeni Képes Kalendárium” első évfolyama utolsó példénya elkelt, a mi fényesen bizonyítja városi nyomdánk ez új vállalatának életrevalóságát, de igazolja azt is, hogy a naptár Debreczen város és Hajdúvármegye derék, értelmes magyar lakosságának mindinkább közszükségletét fogja képezni. Ma már kétszerannyi példányban nyomattuk az 1902 ik évfolyamot és hiszszük, hogy a kétszeres mennyiség is az utolsó szálig megtalálja az elhelyezését azon olvasó közönségnél, mely lassanként állandó előfizetője és vevője leend közhasznú, tanulmányos és mulattató évkönyvünknek.

Hálás köszönet illeti azon tisztelt munkatársakat, kik naptárunk ezen folyamát szépirodalmi, ösmertetterjesztő és szórakoztató műveikkel gazdagították, de elősmertést kell szavaznunk azoknak is, kik ezimertést tökéletesbitését az adatok beküldése által előmozdították stb. . . .

Bizony ritka kalendárium szerkesztő beszélhet így, mint id. Komlóssy Arthur, a ki igazi ezerkezű ember, míg más toronyalatti kollegák a rendszer fenntartásán hu zakodnak, addig főjegyzőnk csöndes békében szerkeszt egy valóban közhasznos kalendáriumot, a melyben például — a vármegyei tisztujtókat érdekelni fogja — bent van a vármegyei virilisek és választott bizottsági tagok legújabbban kiugész tett teljes névsora is.

Elkell ösmerni, hogy Komlóssy valóban tevékeny, sokoldalú ember, nem csupán a kalendárium szerkesztésre értem, de a közügyekben is, a mellett kortes mocsok sem szennyezi. Érdekes ember.

De most pedig a Debreczeni Képes Kalendáriumra térve vissza, helytelenitem a hónapok egészen modern, cilinderes alakos ezimképeit, ezek a divatos hónapjelző képek nem abbe a naptárba valók, mely a fedél lapján „Civitas Döbröceni” színes régi ezimeres képével ékeskedik.

Több sikerült debreczeni kép élénkíti a kalendárium lapjait és a Kiss Áron püspök, özvegy Hegyi Mihályné és a Tóth András szobrász művész képei is; de az a „Gartenlaube”-ból kölcsönzött savanyu német lelkü rajz, mely a „Bucshangok”-at magyarázza vagy megfordítva, bátran kimaradhatott volna.

A szerkesztő hazafias jó indulatát dicseéri, hogy a magyar Bikszád fürdő ismertetésére nagy gondot fordított.

A szépirodalmi és ösmertetterjesztő rész oly gazdag, olvasva abban a Balogh Ferencz, S. Szabó József, Zoltai Lajos,

Lovász János és még egy-két tollforgató magasabb, magasabb színvonalu közleményét, igazán nem értjük, hogy került bele — a többi Bursipánokat nem is említve — Than Gyulának „Egy vőlegény története” cz. elbeszélése, melyneksem irodalmi értéke nincs, se nem ösmertetterjesztő, de még csak helyi vonatkozása sem; ha már kalendáriumba szánta a szerző, adta volna a „Lidércz naptárba”, a „Lidércz naptár” nyájas olvasóinak kedves csemegek az ilyen borzasztó történetek.

Az „Élezek és adomák” rovat sziporkái is idegen világból valók. A „Fliengende Blätter” hervadt hulladékaira emlékeztettek; hej pedig kedves fő-10 nótárius uram a „Döbröczeni” kalendáriumba zamatosan beváltak volna Bugyi uramiék és társai szóval nem a tubákos német, de a magyar tréfás alakok.

Végző szavam pedig az, hogy kevés pótlással, némely fésüléssel a századeleji kalendáriumok között első minőségű lehetett volna ez a különleges és gyökeres debreczeni mű, melyet így is őszintén ajánlhatok mindazoknak, akik kalendáriumot akarnak vásárolni; ajánlom már csak azért is, mert így legalább a városnak lesz egy olyan vállalkozása és alkotása a melyre nem fizet rá (?) melynek a számadása is tiszta; mert határozott az ára, csak 1 korona.

Szabad Hajdu.

CSARNOK.**Erzsébet.**

II.

1867. június 8 án nagy esemény történt hazánkban. Ekkor koronázták meg törvényesen a királyi párt.

A lelkesedés órtási volt. Az ország legtávolabb részeiből tömegesen tódultak fel az emberek, hogy legalább egyszer láthassak szeretett királynéjukat.

Fény és pompa tekintetében ritkította párját ez az ünnep az egész Európában. Erzsébet felséges szépsége feledhetlen benyomással volt a szemlélőkre. Minden szemre volt irányozva, a midőn a pompás koronázási kocsin, nyolcz spanyol szürke által vontatva, a nép ezerszeres örömrivalgása között elvonult . . .

1868. apr. 22-én született Marie Valeria a királyi pár legifjabb leánya, a királyné kedvence.

Egyedüli gyermekei közül, a kinek nevelését zsenge korától kezdve maga eszközölte. Valéria anyját, apját egyaránt szerette. De az évek multával mind jobban és jobban a királynőhöz vonzódott, úgy látszott, mintha kárpótolni akarta volna anyját remete életéért s kárpótolni akarta volna azt a szeretetet, a mit a királynőnek nélkülöznie kellett.

Erzsébet kora legkitünőbb lovasa hírében állott. Azt mondják róla, hogy úgy ülni lovat s úgy alkalmazkodni a lo mozgásaihoz, kivüle senki sem volt képes.

Lovon ülve elragadott mindenkit királyi fenségével.

A koronázás után Gödöllőt kezdte a királynő sűrűn látogatni. A hetvenes évek nagy részét a gödöllői kastélyban töltötte

Debrece 1901
247 01

zavartalanul hódolva lovaglási szenvedélyének

Gödöllön van egy fa — mondta a királynő pár évvel halála előtt — a mely legjobb barátom. Megérkezésem után s el-távozásom előtt mindenkor meglátogattam a fat néhány pillanatig szemlélve egymást. Az öreg fa minden tud, a mit én magamban rejtek s én szívesen közlöm vele minden dolgot, a melyek azon időközben, míg távol vagyok Gödöllőtől, velem törtentek.

Ha Budapesten volt, néha egyik udvarhölgyével, de legtöbbször egész egyedül, bejárta a főváros minden zege-zugát, felkereste a szegényeket és elhagyottakat, alalmazását s vigasztalást nyújtva az arra éhezőknek.

A magyar nép imádta szeretett királynőt.

S ez az imádás istenitessé magas-tosult azon, minden magyar szívében örökké emlékeztető tény után, a mikor a királyné Deák Ferencz koporsójára sajátkezűleg koszorút helyezett s ravatala mellett letérdelve, ott hosszasan imádkozott.

Egy magyar író így ír felőle: „Bármily kegyelettel ünnepe- lük is Deák emlékeztetőt, a királyné könnyei a legnagyobb megtiszteltetést képezik, a melyben halott valaha részesülhet.

Erzsébet csak keveset jelent meg az udvarnál.

Az udvar légköre fojtó volt ránézve. Éveken át tán egyszer nagyon fontos reprezentacionális alkalmakkor vett csak részt az udvari ünnepeken. Ezek egyike volt a bécsi kiállítás megnyitása 1873-ban.

A kiállítás alkalmából Európa uralkodóinak nagy részét vendégül látta a királyné.

Megjelent Bécsben I. Vilmos császár s neje Augusztia, II. Sándor császár családjának több tagjával, Victor Emanuel olasz király, a perzsa-sáh és még sok más fejedelmi személyiség.

Erzsébet keveset adott arra, hogy fejedelmi személyiségekkel érintkezhesse.

„A címeknek és magas állásoknak nincs semmi jelentősége“ szokta mondani, ezíra rongyok ezek, amelyekről sokan azt hiszik, hogy magukra aggatva, meztelenségüket velük eltakarhatják. Egyéniségünkön ez nem változtat semmit.

És Erzsébet sokkal jobban át volt hatva benső értékének érzésétől, mintsem hogy a trón egyszerű díszül hagyta volna magát felhasználni. Pedig ily fejedelmi díszül egy trón se dicsekedhetett.

A világ megbámulta babonás szépségét.

Sötét, fénylő szemei szokatlan sugárakat löveltek, ébenfekete hajfürtjei oly jól illettek a fájdalomtól megnesemített madonna arc fenségéhez.

Ha királynők közt járt, lettek légyen azok bár viághírű szépségek is — minden tekintet ő felé fordult, minden szem őt bámulta.

Ilyen volt a magyar nemzet Örangyala.

— Folyt. köv. —

Szerkesztői üzenetek.

K. Ö. Karczag. Levelet küldünk.

M. L. Mind a két versét megkaptuk. Az „Egy az Isten“ különösen sikerült. Köszölni fogjuk, mihielyt helyünk lesz rá.

Civis. Köszönjük, Máskor is szívesen látjuk.

Mi a Schapirograph ?

A Schapirograph a leghatározottabban legjobb sokszorosító készülék fekete és színes nyomásra.

Több mint 10.000 db van már használatban. Ára 30 Korona.

Kivánatra küldök egy Schapirographot 5 napi próbahasználatra és meg nem felelés esetén csupán hermentés visszaküldésre reflectálok. Árjegyzékek ingyen.

Fritz Pohl különleges üzlet irodái rendezésekre, **Bécs I Heinrichgasse 2.**

Minden lótulajdonos vegye a mi mindig éles Patent-H-Stollen

lópátkóinkat, az itt látható védjeggyel. (Korona lépés kizárva.)

Utánzatok vissza utasítandók, mert a H. Stollen-féle patkók előnye a különleges acélminőségben rejlik és ezt csakis mi használjuk. Kivánatra küldünk új képes árjegyzéket.

LEONHARDT és TÁRSA Berlin-Schöneberg. Egyedüli elarúsító Ausztriában és Magyarországon **Kaszab és Breuer** csavargyár Budapest, VI. Váci-körút 33.

11509—1901 tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Takács Ferencz végrehajthatónak Nagy János és neje elleni végrehajtási ügyében a debr. kir. tvszék a debr. kir. jbiróság területén lévő a debreczeni p. halápi 141 sz. tjkvben A + 1 sor 394 hrsz. kaszálóra 648 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak fogantatására határidőül **1902 é. jan. hó 4-ik napjának d. u. 3 óráját** e kir. tvszék árverési termében kitűzetett. Kikiáltási ár a kített becsár azonban az árverésre kített ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is elfog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881 LX. tc. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék mint tkvi hatóságnál és Debreczen várcs r. kapitányi hivatalánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben a kir. tvszék mint tkvi hatóságnál 1901. okt. 11. napján.

Harsányi Gusztáv
kir. tvszéki bíró.

Gyomor bajban szenvedőknek!

Mindazoknak, kik meghűlés, vagy a gyomor túlterheléséből, hiányos, nehezen emésztető, nagyon meleg vagy nagyon hideg ételek élvezésétől, esetleg rendetlen életmód által gyomor bajt, mint

gyomorkatarrhust, gyomorgörcsöt, gyomorfájdalmakat, nehéz emésztést, vagy elnyálkásodást

kaptak, itt ajánlunk egy jó háziszert, melynek bámulatos jóhatása már évek óta kipróbálva van. Ez az ugynevezett

Hubert Ulrich-féle gyógyfűbor.

Ezen gyógybor kiváló gyógyhatásának bizonyult gyökerekből és jóborból készül. erősíti és élénkíti az emésztőszervezetét az embernek. E gyógybor megszünteti az emésztési zavarokat és elősegíti a vér egészséges ujjaképződését.

E gyógybor alkalmas időben használva, már csirájában elfojtja a gyomor bajt. Ezekből nem szabadna késni ennek használatával. A fejfájás, felbűffögés, felvüvödés, gyomorfájdalmak, szívdobogás, álmatlanság, valamint májvérzések, és a gyomor által megszüntetettnek. Az emésztetlenséget megszünteti és eltávolítja a gyomorból az alkalmatlan anyagokat.

Székrekedések és ennek kellemetlen következményei, mint **szorongás, kolika, fájdalmak, szívdobogás, álmatlanság,** valamint májvérzések a lépdeganatok és aranyér fájdalmak, e gyógybor által megszüntetettnek. Az emésztetlenséget megszünteti és eltávolítja a gyomorból az alkalmatlan anyagokat.

Sovány, halvány arc, vérszegénység, gyengeség

rendes következményei a rossz emésztésnek, továbbá a hiányos vérképződés és beteges állapot a májban. **Étvágytalanságnál** kapcsolatban **ideges lehangoltság és kedvetlenség,** valamint a gyakori fejfájás és álmatlan éjszakák miatt sokan tönkrementek már. —

A gyógybor a már elgyengült életerőnek új tápot ad. E szer fokozza az étvágyat, elősegíti az emésztést és táplálást, élénkíti az anyagcsere és vérképződést, az izgatott idegeket megnyugtatja és új életkedvet ad. — Számos elismerő és köszönő irat bizonyítja ezt.

A gyógyfűbor üvegekben kapható 1 frt 50 krért a debreczeni gyógyszerárakban. Kapható továbbá: Bagamér, N.-Léta, Derecske Vámos-Pécs, Hosszu-Pályi, Konyár, Sám, son, Szoboszló, Kaba, Földes, Nádudvar. B.-Ujváros, H.-Böszörmény, Hadház, Balkány, Érmihályfalva, Székelyhid, Diószeg. P.-Ladány, Egyek, Csege, T.-Polgár, H.-Nánás, Ujfehértó. H.-Dorog, B.-Szt.-Mihály, Bököny, Ny.-Adony, Ábrány, Pocsaj, Kis-Marja, B.-Ujfalú, B. Torda, N.-Rábé, N.-Bajom, Karczag, Nyiregyháza, N.-Kálló, Kálló-Sergén, Mária-Pócs, Nyir Bátor, Ny.-Bogád, N.-Écsed, Szaniszló, N.-Károly, Tasnád, Csány, Margitta, Szalárd, Bihar Csátár, Püspöki, Alsó-Keresztes, Körös-Tarján, B.-Böszörmény, Zsáka, Füzés-Gyarmat, Dévaványa, Szeghalom, Csökmő, Vésztő, Okány, Zsadány, Nagy-Szalonta, Nagy-várad, vala mint Ausztria és Magyarországon összes gyógyszerárakban.

A debreczeni gyógyszerészek bárhova készséggel küldenek 3 vagy több üveg gyógyfűbort, eredeti árakban.

Utánzásoktól óvakodjunk!

Kérjünk mindég

Hubert Ulrich-féle gyógyfűbort.

Fűszer üzlet áthelyezés.**Kontsek Géza**fűszer, csemege és nagykereskedő, lapunk
utján tudatja a n. é. közönséggel, hogy te-
temesen megnagyobbított és dusan fejszerelt**áruraktárát****a Kossuth-u. 7. sz. a.**újonnan épült **Kardos-féle** házba helyezte át.**Egy budapesti nagy
szerszám és vasalás üzlet**ügyes, szakképzett, jellemes és meg-
bizható keresztény**üzletvezetőt**keres. Kivántatik a szerszám és vasa-
lás szakmában való teljes jártasság,
megnyerő külső, irodai képzettség és a
magyar és német nyelv tökéletes bi-
rása. Ajánlatok az életkor, családi ál-
lapot és az eddigi működések pontos
megjelölésével „W. L. 8508.” jelige
alatt **Hausenstein** és **Vogler** (Jau-
lus és Társa) hirdetési irodájához
BUDAPEST intézendők.**Birtok eladás.**A Kösélysögben 24 és
27, nyilas összesen 290.
kat. hold épületekkel, uri
lakkal ellátott legnagyobb
részben jó szántóföldekből
álló egymáshoz közel eső
2 tanya külön vagy együt-
tesen szabad kézből eladó.Felvilágosítást nyújt
Csáky János, a lakása
közvágóhidnál.**Donogán és Somossy**

Kunz József és Társai utódai cégénél

Kistempium bazár**A karácsonyi idényre**

rendkívüli olcsó áron kaphatók

Asztalneműek, vásznak, zsebkendők, nyakkendők,
gallér és kézelők, harisnyák, kész fehérneműek, szí-
nes alsó szoknyák, mosó velez, francia flanel**Női ruhaszövetek.**Fekete és színes selyem. Mosó bársony. Szőnyegek.
Takarók és pokréczok.Csak akkor valódi,
ha a háromszögű palack
az itt levő szíjjal (vö-
rös s fekete nyomás sár-
gapapíron) van elzárva.**Eddig felülmúlhatatlan!****Maager Vilmos-féle**

valódi tisztított

májolajtörvényileg védett sárga csomagolásban üvegie
2 kor., fehér csomagolásban üvegie 3 kor**MAAGER VILMOSTÓL****BÉCSBEN.**Az első orvosi tekintélyek által megvizsgál-
tott és **könnyű emészthető-égénél** fogva gyer-
meknek is különösen ajánlatik és rendeltek mind-
ama eseteknél, melyknél az orvos az **egész testi
szervezet, különösen mell és tüdő erö-
sítését, a test súlyának gyarapodását, a
nedvek javítását, valamint általában az
vér tisztítását** el akarja érni. — Kapható a
osztr. magy. monarchia leutöb gyógyszer-
táraitán és gyógyszeráru kereskedésében.Főraktar és fő-larusítás az osztr. magyar monarchia
részére:**Maager Vilmos Bécs,**

III/3, Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg tiltatnak

HRABÉCZY ANTAL**ruhafestő és tisztító intézete****Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.**

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottatnak.**Bejárat az utczaról.**

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.